

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 18.12.2007
COM(2007) 808 final

COMUNICARE A COMISIEI

EDUCAȚIA FINANCIARĂ

COMUNICARE A COMISIEI

EDUCAȚIA FINANCIARĂ

1. INTRODUCERE

Educația financiară permite persoanelor să înțeleagă mai bine produsele și conceptele financiare, precum și să își dezvolte competențele necesare pentru a-și aprofunda cunoștințele în domeniul financiar; și anume să fie conștienți de riscurile și oportunitățile financiare și să ia decizii avizate în materie de servicii financiare. Aceasta se extinde pe întreaga durată a vieții. Educația financiară vine în completarea măsurilor menite să garanteze informarea, protecția și consilierea în mod corespunzător a consumatorilor¹. Toate aceste politici contribuie la întărirea capacității consumatorilor de a lua cele mai bune decizii în raport cu situația lor financiară.

Numeroase sondaje internaționale au demonstrat nivelul în general scăzut al cunoștințelor financiare și economice de bază ale consumatorilor. În același timp, pe măsură ce inovația și mondializarea extind gama și sporesc complexitatea serviciilor financiare propuse, dezvoltarea acestei educații devine din ce în ce mai importantă. Pentru a demonstra acest lucru este suficient să se reamintească dificultățile actuale de pe piața americană a creditelor ipotecare subprime, în care numeroși consumatori au contractat credite ipotecare peste mijloacele de care dispuneau, datorită, în parte, unei proaste cunoașteri a caracteristicilor produselor financiare propuse. Statele membre ar trebui să aibă rolul principal, însă UE le poate sprijini în acest demers.

Importanța educației financiare este recunoscută, atât la nivel mondial, cât și la nivel european, inclusiv în Cartea albă privind politica serviciilor financiare (2005-2010)², în Cartea verde din luna mai 2007 privind serviciile financiare cu amănuntul³ și în rezoluția Parlamentului European privind politica serviciilor financiare⁴, adoptată în luna iulie 2007. Chestiunea privind educația financiară a fost, de asemenea, menționată în concluziile Consiliului ECOFIN din 8 mai 2007, în care Consiliul invită statele membre „să își intensifice în mod semnificativ eforturile, în raport cu responsabilitățile și inițiativele proprii ale sectorului financiar, pentru a spori sensibilizarea gospodăriilor în ceea ce privește nevoia lor de a fi informate corect și formate, astfel încât să își îmbunătățească pregătirea, continuând în același timp să protejeze investitorii în mod corespunzător”.

¹ Informarea și protecția consumatorilor reprezintă elementul-cheie al legislației europene privind serviciile financiare. Exemple ale unor dispoziții în acest sens: directiva privind piețele instrumentelor financiare, care prevede protecția investitorului cu amănuntul; revizuirea actuală a directivelor OPCVM, inclusiv a prospectului simplificat; directivele privind creditele de consum, comercializarea la distanță a serviciilor financiare și intermediarii în domeniul asigurărilor, precum și propunerile prezentate în Cartea albă privind creditele ipotecare, care vizează sprijinirea consumatorilor în luarea deciziilor corecte atunci când achiziționează un produs financiar. Comisia intenționează să efectueze, în 2008, un studiu intersectorial privind caracterul pertinent și coerența cerințelor de informații cuprinse în legislația europeană în materie de servicii financiare, care vor fi, de asemenea, revizuite în cadrul evaluării normelor specifice relevante.

² COM(2005) 629.

³ COM(2007) 226.

⁴ P6_TA-PROV(2007)0338/A6-0248/2007.

În raportul său privind o piață unică pentru Europa secolului al XXI-lea⁵, Comisia prezintă educația financiară ca fiind o parte integrantă a eforturilor sale de a garanta că piața unică aduce beneficii directe cetățenilor europeni, în special prin stimularea acestora de a dobândi anumite cunoștințe de bază în materie de finanțe personale, în loc de a se mulțumi cu compararea ofertelor de servicii financiare, fie în propria lor țară, fie în celelalte state membre.

Obiectivul prezentei comunicări este acela de a ajuta părțile interesate să elaboreze programe de educație financiară prin

- creșterea gradului de conștientizare privind necesitatea de a combate lipsa de cultură financiară.
- încurajarea și promovarea unei educații financiare de înaltă calitate în UE, inclusiv schimbul de bune practici.
- dezvoltarea unor instrumente practice în vederea realizării acestor obiective.

2. IMPORTANȚA CRESCÂNDĂ A EDUCAȚIEI FINANCIARE

Sectorul serviciilor financiare evoluează foarte rapid. Inovația și globalizarea permit accesul la o gamă din ce în ce mai largă de produse și servicii menite să răspundă unei mari varietăți de nevoi și împrejurări. Progresele tehnologice, noile mijloace electronice de comercializare, precum și integrarea piețelor financiare au sporit gama serviciilor propuse și mijloacele de acces la acestea. Însă, pentru mulți consumatori, aceste produse sunt complexe, iar rezultatele viitoare în ceea ce le privește sunt greu de evaluat. Lipsa concordanțelor între informații continuă să fie importantă: chiar și un produs financiar simplu poate părea complex pentru consumatorul obișnuit care este prost informat sau nu este deloc informat în materie financiară. Sondaje recente evidențiază importanța problemelor cu care se confruntă consumatorii.

- **Consumatorii consideră că aspectele financiare sunt greu de înțeles:** Consumatorii recunosc din ce în ce mai des că le lipsesc anumite competențe esențiale pentru a înțelege aspectele financiare. Această lipsă a competențelor poate avea consecințe semnificative asupra capacității lor de a interacționa cu furnizorii de servicii financiare și de a obține de la aceștia cea mai bună ofertă. Conform unui sondaj efectuat în Ungaria, consumatorii nu cunoșteau nici măcar noțiunile financiare de bază; de exemplu, 70% din respondenți nu cunoșteau sensul cuvântului inflație⁶. Un sondaj efectuat în Franța, Spania și Italia a arătat, de asemenea, că o mare parte din populația cu venituri mici nu acorda nicio atenție diferențelor dintre costurile și condițiile propuse de instituțiile financiare și că aceste persoane nu erau capabile să le evalueze⁷.

⁵ COM(2007) 724, SEC(2007) 1520.

⁶ Gecser, *Presentation on 8 steps to teach young Hungarians to use their money in a smart way*, Financial Capability Conference, Bruxelles, 28 martie 2007.

⁷ Nieri, *Access to Credit: the Difficulties of Households, New Frontiers in Banking Services: Emerging Needs and Tailored Products for Untapped Markets*, Springer Verlag: Berlin, 2006.

- ***Deseori consumatorii își supraestimează cunoștințele în materie de servicii financiare.*** Consumatorii nu sunt interesați de educația financiară decât în măsura în care realizează că aceasta le poate fi utilă. Prin urmare, prima etapă constă în creșterea gradului de conștientizare al persoanelor vizate, care „nu știu că nu au cunoștințe” despre aspectele financiare. Respondenții la sondajele din Statele Unite ale Americii considerau că înțeleg anumite noțiuni financiare, însă, în urma verificărilor, cunoștințele lor în materie s-au dovedit a fi limitate⁸. Într-un sondaj australian, două treimi din respondenți considerau că aveau o bună cultură financiară, în timp ce numai un sfert dintre cei interogați cunoșteau noțiunea de „dobândă compusă”⁹.
- ***Puțini consumatori se proiectează în viitor sau aleg produse adaptate nevoilor lor.*** În consecință, mulți consumatori pot contracta împrumuturi excesive și se pot confrunța cu dificultăți în cazul în care situația lor personală se schimbă (de exemplu, datorită unui deces, eșecului unei relații sau perioadelor de șomaj). Pentru aceștia este, de asemenea, mai dificil să își asigure un nivel de trai satisfăcător la pensie. Potrivit unui sondaj britanic, există numeroși consumatori care nu se proiectează în viitor, indiferent de nivelul veniturilor lor, iar 70% din consumatori nu au luat nicio măsură în cazul unei scăderi neprevăzute a veniturilor¹⁰.

Cu toate acestea, consumatorii doresc să se informeze în legătură cu aspectele financiare. În pofida faptului că nivelul general de educație financiară este în mod evident scăzut, consumatorii sunt din ce în ce mai conștienți de importanța crescândă pe care cunoștințele din domeniul financiar le vor avea atât pentru ei, cât și pentru familiile lor. Potrivit unui studiu realizat de VISA, dezvoltarea unor bune competențe financiare se situează pe locul doi în ierarhia preocupărilor părinților pentru copiii lor, imediat după siguranța personală a acestora¹¹.

3. AVANTAJELE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE EDUCAȚIEI FINANCIARE

Educația financiară, oferită la un nivel corespunzător de-a lungul întregii vieți, poate aduce avantaje fiecărui cetățean, indiferent de vârsta sa și de nivelul veniturilor sale. Aceasta aduce, de asemenea, avantaje atât pentru economie cât și pentru societate în ansamblul ei. Educația financiară trebuie considerată, desigur, ca un complement al unei protecții corespunzătoare a consumatorilor și al unui comportament responsabil al prestatorilor de servicii financiare. În niciun caz, aceasta nu trebuie percepută ca fiind unicul remediu pentru lipsa de simetrie a informațiilor dintre consumatori și prestatori.

⁸ Mandell, *Personal Finance Survey of High School Seniors, The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy*, 2004.

⁹ ANZ Banking Group, *Sondajul ANZ privind cultura financiară a adulților în Australia*, 2003.

¹⁰ Autoritatea serviciilor financiare, *Financial Capability in the UK: Establishing a Baseline*, 2006.

¹¹ The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy, *Making the case for financial literacy*, 2007.

3.1. Avantajele pentru persoane, societate și economie

Avantajele pentru persoane

Educația financiară poate ajuta copiii să ia cunoștință de valoarea banilor și îi poate învăța pe aceștia să își gestioneze cheltuielile și să facă economii. Aceasta poate permite studenților și tinerilor să dobândească competențe importante pentru autonomia lor, de exemplu în ceea ce privește gestionarea și rambursarea ajutoarelor pentru studii. Aceasta poate ajuta adulții să își planifice mai bine deciziile importante, cum ar fi achiziția unei case sau mărirea familiei. Educația poate ajuta cetățenii să anticipeze din punct de vedere financiar situațiile neprevăzute, să investească în mod inteligent și să economisească pentru pensie. Aceasta îi poate ajuta, de asemenea, să evite tentativele de fraudă în domeniul plăților. Persoanele care au cunoștințe în domeniul financiar aleg serviciile financiare care se adaptează cel mai bine nevoilor lor specifice și acordă o atenție mai mare avertismentelor privind riscurile de reglementare. Este mai puțin probabil ca acestea să achiziționeze produse de care nu au nevoie, să ia angajamente în favoarea unor produse pe care nu le înțeleg sau să își asume riscuri care le-ar putea cauza dificultăți financiare.

Avantajele pentru societate

Educația financiară are implicații care se extind dincolo de persoanele vizate, aducând, de asemenea, avantaje întregii societăți. Aceasta poate fi un remediu pentru excluderea financiară: este mult mai probabil ca persoanele care au beneficiat de orice tip de formare în materie financiară să se adreseze instituțiilor financiare tradiționale și nu societăților marginale sau cămătarilor, care sunt mai oneroși și care implică riscuri mai mari. Aceasta poate încuraja consumatorii, inclusiv pe cei cu venituri scăzute, să fie prevăzători și să facă economii. Aceasta poate contribui la dezvoltarea competențelor finanțatorilor de mâine.

Avantajele pentru economie

Educația financiară poate contribui la stabilitatea financiară prin sprijinirea consumatorilor în a alege produse și servicii corespunzătoare, reducând astfel rata creditelor neperformante, și anume pentru împrumuturi și credite ipotecare, sporind diversitatea și, prin urmare, securitatea economiilor și a investițiilor. În felul acesta s-ar putea evita apariția unor situații ca și aceea a pieței americane a creditelor ipotecare „subprime” în 2007, cu repercusiunile lor asupra ansamblului piețelor financiare. Persoanele care au primit o educație financiară sunt în măsură să aleagă produse și servicii mai puțin oneroase, de o calitate superioară și mai adecvate, accentuând astfel concurența, încurajând inovarea și solicitând îmbunătățiri ale calității și diversității acestora, ceea ce duce la o mai mare eficacitate în sectorul financiar și la o îmbunătățire a bunăstării economice. Consumatorii care au încredere în capacitatea lor de a investi pot aduce lichidități suplimentare pe piețele de capital, care pot fi utilizate ulterior pentru finanțarea micilor întreprinderi ale UE, un element-cheie în sprijinirea creșterii economice și a locurilor de muncă. Asociațiile de consumatori structurate și bine informate în materie financiară pot avea, de asemenea, rolul unei contraponderi politice în procesul elaborării regulamentelor, reducând astfel riscul unei sechestrări din partea sectorului financiar asupra dispozițiilor legale. Prin urmare, educația financiară ar putea avea efecte semnificative care să se răspândească asupra ansamblului economiei.

Educația financiară poate încuraja consumatorii să compare ofertele prestatorilor de servicii, indiferent de situarea geografică a acestora, permițându-le astfel să beneficieze de posibilitățile oferite de piața unică. Pe de altă parte, în cazul în care consumatorii posedă o mai bună cultură financiară și sunt dispuși să aleagă noi prestatori de servicii financiare, aceștia vor fi încurajați să intre pe noile piețe din alte state membre, ceea ce va spori activitatea transfrontalieră.

3.2. Educația financiară în Uniunea Europeană

Două studii recente de mare anvergură, finanțate de Comisia Europeană¹² oferă o prezentare generală a diferitelor inițiative aflate în vigoare în statele membre în materie de educație financiară:

- Educația financiară este oferită de numeroși actori, și anume autorități financiare de supraveghere, organisme pentru alfabetizarea adulților, organisme de informare asupra contractării de împrumuturi, asistenți sociali, federații din sectorul financiar, societăți de microcreditare, reprezentanți ai consumatorilor, autorități din domeniul educației, întreprinderi private din sectorul financiar, precum și servicii din domeniul imobiliar ș.a. Autoritățile naționale (ministerele, inspectorii financiari, băncile centrale etc.) promovează programe de educație financiară în 11 state membre.
- Educația financiară pare să fie extrem de importantă în anumite state membre, și anume în Regatul Unit, Germania, Austria, Țările de Jos și Italia. În multe alte țări, și anume în Grecia, Bulgaria și Letonia, activitatea în acest domeniu este limitată, sau chiar inexistentă.
- Elementele de bază privind utilizarea banilor reprezintă subiectul central pe care îl tratează programele de educație financiară, de exemplu modul de utilizare a unui cont bancar. Urmează apoi stabilirea bugetului personal, inclusiv gestionarea creditelor și a împrumuturilor. Chestiunile privind investițiile, economisirea și pensionarea, asigurarea și gestionarea riscurilor sunt tratate mai puțin, aceste domenii necesitând poate o atenție mai mare pe viitor.

Numărul programelor destinate copiilor și tinerilor este identic cu cel al programelor destinate adulților. Există numai câteva programe care par a fi destinate unui public mai specific, de exemplu persoanelor aflate în preajma vârstei de pensionare, femeilor, minorităților etnice sau persoanelor cu venituri mici.

3.3. Evaluarea efectului pozitiv al inițiativelor privind educația financiară

Dat fiind că schimbările de comportament nu se remarcă decât pe termen mai lung, avantajele programelor de educație financiară au făcut obiectul unui număr destul de redus de evaluări. Datele disponibile, cum ar fi volumul creditului de consum, numărul pierderilor datorate rambursării, plângerile consumatorilor și evoluția cheltuielilor sociale în materie de mediere a datoriilor pot fi utilizate numai într-o mică măsură pentru a determina dacă inițiativele privind educația financiară au contribuit direct la aceste schimbări de comportament. Este dificil de constatat care sunt efectele datorate programelor de educație financiară și care sunt cele datorate mediului economic, în general, și anume nivelului de ocupare a forței de muncă,

¹² Observatoire du Crédit et de l'Endettement et al, FES - *Better access to financial services and financial education* (2007), *Report of the survey on Financial Education*, aprilie 2007 și Evers & Jung, *Survey on Financial Literacy Schemes in the EU27*, noiembrie 2007.

creșterii salariilor, inovațiilor financiare etc. sau cele datorate situației personale și mediului care influențează comportamentul consumatorului.

Prin urmare, evaluările tind să pună accentul pe participarea cetățenilor la programele individuale de educație financiară. Acestea utilizează următoarele măsuri: creșterea numărului de participanți, publicațiile solicitate, numărul de vizitatori ai site-ului web respectiv, acoperirea mediatică, numărul de cereri de informații primite etc. Un instrument eficace la care recurg unii dintre furnizorii de servicii educaționale în domeniul financiar, inclusiv statele membre, pentru a măsura avantajele acestei educații este utilizarea sondajelor de referință. Aceste sondaje oferă o prezentare succintă a nivelului culturii financiare a populației, putând contribui la definirea priorităților și facilitând monitorizarea progreselor în timp.

De asemenea, au avut loc mai multe tentative de a examina schimbările de comportament care se datorează educației financiare.

- Anumite evaluări efectuate în cadrul unui program britanic de educație financiară la locul de muncă au arătat că 82% din participanți intenționau să ia măsuri ca urmare a participării lor la seminarii, de exemplu contribuind la un plan de pensii voluntar sau rambursându-și datoriile; atunci când au fost contactați, peste trei luni, 60% din participanți își puseseră deja în practică deciziile¹³.
- Studii efectuate în Statele Unite ale Americii au arătat că seminariile privind pensionarea prezintă, în general, rate de participare superioare și contribuții mai semnificative decât sistemele voluntare de pensii ocupaționale¹⁴. Alte studii au demonstrat, de asemenea, că aceste seminarii pot avea un efect pozitiv atât asupra valorii nete a activelor, cât și asupra prosperității măsurate la scară mai largă¹⁵.
- Studii privind eficacitatea consilierii prealabile unei achiziții imobiliare oferite împrumutătorilor cu venituri mici din SUA au arătat că împrumutătorii potențiali care beneficiază de consiliere înainte de a achiziționa prezintă, în medie, o rată a pierderilor mai mică de 13%¹⁶.

Aceste exemple prezintă efectul pozitiv asupra comportamentelor, care se pot datora participării la programe de educație financiară. Comisia dorește să promoveze difuzarea studiilor și a evaluărilor existente.

¹³ Dredge, *Presentation on Financial Capability in the workplace, Financial Capability Conference*, Bruxelles, 28 martie 2007.

¹⁴ Bayer, Bernheim, Scholz, *The effects of financial education in the workplace: evidence from a survey of employers*, iunie 1996.

¹⁵ Lusardi, *Saving and the effectiveness of Financial Education, Pension Research Council Working Paper 2003-14*, Pension Research Council, 2003.

¹⁶ Hirad, Zorn, *Empirical Evidence of the effectiveness of pre-purchase homeownership counselling*, mai 2001.

4. CONTEXTUL MĂSURILOR LA NIVEL EUROPEAN

Respectând pe deplin competențele statelor membre în materie de educație, UE a elaborat numeroase activități în domeniul educației financiare și poate acorda un sprijin părților interesate. În plus, articolul 153 din tratat prevede că Comunitatea trebuie să contribuie la promovarea dreptului la informare și a educației consumatorilor pentru prezervarea intereselor acestora și să adopte măsuri de sprijinire, completare și monitorizare a politicii duse de statele membre în acest domeniu. Educația financiară poate, de asemenea, contribui la reușita pieței unice a serviciilor financiare, ajutând consumatorii să aleagă serviciul cel mai potrivit nevoilor lor, indiferent de locul în care se află furnizorul. UE ar putea interveni în acest cadru.

Comisia a întreprins deja mai multe măsuri în favoarea educației financiare. Aceasta a creat un site web, Dolceta¹⁷, care propune adulților o formare privind consumul. Acest site, tradus în toate limbile comunitare și adaptat specificităților piețelor naționale, a fost elaborat inițial pentru instituțiile de formare pentru adulți. Unul dintre modulele site-ului este consacrat serviciilor financiare, cu subiecte care cuprind gestionarea bugetului familial, creditul imobiliar și pentru locuințe, mijloacele de plată și investițiile.

„Agenda Europa”¹⁸, o broșură distribuită elevilor din învățământul secundar pentru a-i informa asupra drepturilor lor ca și consumatori, este o altă inițiativă în acest domeniu. Aceasta cuprinde un capitol despre bani și datorii, în care se explică modul de funcționare a instituțiilor și a produselor financiare, și care atrage atenția asupra pericolelor reprezentate de împrumuturile excesive.

În martie 2007, Comisia a organizat conferința „*Increasing Financial Capability*” („Creșterea capacității financiare”) pentru a sublinia importanța furnizării unei educații financiare de calitate și necesitatea de a crea un forum care să permită schimbul celor mai bune practici¹⁹.

Cartea Verde privind serviciile financiare cu amănuntul²⁰ a sugerat că este posibil să se facă mai multe eforturi în vederea încurajării educației financiare. Acest punct de vedere a fost confirmat de marea majoritate a părților interesate care au răspuns la această consultare. Mulți dintre respondenți au declarat că educația ar trebui să rămână o competență națională și au propus să i se atribuie Comisiei rolul de colectare și difuzare a informațiilor privind cele mai bune practici, precum și acela de elaborare a unor principii fără caracter obligatoriu pentru a-i sprijini pe furnizorii de educație financiară. Pentru alții, avantajele educației financiare nu se manifestă decât pe termen lung, iar atenția ar trebui îndreptată spre protecția consumatorilor prin intermediul unei legislații riguroase în materie de servicii financiare.

¹⁷ *Development of On-Line Consumer Education Tools for Adults*, www.dolceta.eu

¹⁸ http://ec.europa.eu/consumers/cons_info/consumer_diary_en.htm

¹⁹ Un rezumat al conferinței, precum și prezentările oferite pot fi consultate la adresa: http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/capability/index_en.htm

²⁰ COM(2007) 226.

5. PRINCIPII DE BAZĂ PENTRU FURNIZAREA UNOR PROGRAME DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ DE CALITATE

Pe baza examinării programelor de educație financiară existente deja în UE, Comisia consideră că este util să se definească unele principii care ar putea ajuta autoritățile publice, prestatorii de servicii financiare, organizațiile de consumatori, angajatorii și celelalte părți interesate atunci când elaborează și desfășoară programe de educație financiară²¹. Aceste principii țin seama de diversitatea abordărilor și a metodelor disponibile în vederea dezvoltării unei strategii reușite de educație financiară.

Principiul 1: Educația financiară trebuie să fie disponibilă și promovată în mod activ pe întregul parcurs al vieții, fără întrerupere.

Educația financiară trebuie să permită persoanelor vizate să răspundă provocărilor financiare care reprezintă evenimente reale din viața lor, de la cele trăite de tineri, la cele experimentate de pensionari. Programele trebuie să poată fi adaptate situației financiare a cetățenilor și familiarității acestora cu chestiunile financiare.

Principiul 2: Programele de educație financiară trebuie să fie îndreptate în mod clar către nevoile cetățenilor. Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie să se efectueze studii preliminare în vederea stabilirii nivelului actual de cunoștințe financiare ale cetățenilor pentru a determina acele chestiuni care necesită o abordare primordială. Programele trebuie să fie disponibile în timp util și ușor accesibile.

Educația financiară trebuie să răspundă unei nevoi specifice: persoanele care intră pentru prima dată în câmpul muncii, șomerii, cuplurile care doresc să întemeieze o familie, tinerii, persoanele cu datorii etc. Este important să se garanteze că programul are un conținut pe înțelesul tuturor și că formatul său permite consultarea sau accesul în funcție de nevoile utilizatorului.

Angajatorii trebuie să aibă în vedere modalitatea în care educația financiară poate fi furnizată la locul de muncă, eventual în combinație cu unele informații privind sistemele de pensii ocupaționale.

Principiul 3: Consumatorii trebuie să beneficieze de o educație în materie economică și financiară cât mai curând posibil, începând cu vârsta școlară. Autoritățile naționale trebuie să aibă în vedere integrarea educației financiare ca materie obligatorie în programele școlare.

²¹ Aceste orientări sunt conforme cu principiile (2005) și bunele practici privind educația financiară și sensibilizarea, care au fost aprobate de toți membrii OCDE, printre care numeroase state membre ale UE (documentul poate fi consultat la adresa de internet: <http://www.oecd.org/dataoecd/7/17/35108560.pdf>).

Dobândirea unor cunoștințe economice și financiare de bază încă din școala primară și secundară este esențială. Comisia a publicat deja o recomandare privind competențele-cheie pentru formarea continuă (2006/962/CE), care sprijină dezvoltarea unor competențe, cum ar fi capacitatea de a aplica gândirea matematică în situații cotidiene, o înțelegere mai amplă a mecanismelor economiei și capacitatea de a-și planifica și de a-și organiza viața. În acest context, autoritățile naționale și regionale responsabile cu educația trebuie să reflecteze la modalitatea de a integra educația economică și financiară în programele școlare.

Principiul 4: Programele de educație financiară trebuie să cuprindă instrumente generale care să atragă atenția asupra necesității de a îmbunătăți cunoștințele financiare în materie de chestiuni și riscuri financiare.

Consumatorii nu sunt întotdeauna conștienți de lipsa lor de cunoștințe privind chestiunile și riscurile financiare, ceea ce reprezintă primul pas pentru o atitudine deschisă în raport cu formarea în aceste domenii. Instrumente de tipul chestionarelor de auto-evaluare și campaniilor publicitare privind cunoștințele financiare pot contribui la creșterea nivelului de conștientizare a populației. Publicul vizat poate fi orientat în continuare spre materiale specifice de educație financiară.

Principiul 5: Atunci când prestatorii de servicii financiare furnizează o educație financiară, aceasta trebuie să fie echilibrată, transparentă și obiectivă. Interesele consumatorului trebuie să fie întotdeauna avute în vedere.

Este necesar ca, în urma consultării cu reprezentanții consumatorilor sau ai investitorilor, sectorul serviciilor financiare să fie încurajat să ia inițiative pentru a contribui la dezvoltarea educației financiare și pentru a pune competențele dobândite la dispoziția publicului. Cu toate acestea, atunci când publicului i se oferă o educație financiară, prestatorii de servicii din sectorul respectiv trebuie să se asigure că se face o distincție clară între educația financiară generală, informațiile privind fiecare produs în parte și consilierea oferită unui client specific cu privire la un anumit produs sau serviciu. Trebuie să se acorde o atenție deosebită modului de prezentare a materialelor de educație financiară pentru a evita orice eventuală ambiguitate în acest sens.

Principiul 6: Formatorii din domeniul financiar trebuie să beneficieze de resursele și de formarea corespunzătoare pentru a putea desfășura programe de educație financiară eficiente și fiabile.

Pentru o educație financiară eficientă este necesar să se asigure că persoanele care furnizează formarea dispun de cunoștințele necesare: „formarea profesorilor”. Acest lucru vizează nu numai cadrele didactice din școli, ci și asistenții sociali, angajații băncilor, voluntarii și celelalte persoane din sectorul educațional, a căror formare trebuie să aducă cele mai mari avantaje publicului destinat. Aceasta va necesita elaborarea unor materiale și a unor programe de formare adaptate.

Principiul 7: Trebuie să se promoveze coordonarea la nivel național între părțile interesate pentru a obține o definiție clară a rolurilor, pentru a facilita schimbul de experiențe și pentru a raționaliza și crea o ierarhie a resurselor. Cooperarea internațională între furnizorii de educație financiară trebuie întărită pentru a facilita schimbul celor mai bune practici.

Autoritățile naționale, prestatorii de servicii financiare, grupurile de consumatori, educatorii și celelalte părți interesate trebuie să fie încurajate să coopereze în materie de educație financiară. Acest lucru ar putea permite definirea mai clară a obiectivelor, acoperirea mai bună a diferitelor grupuri țintă, raționalizarea și ierarhizarea resurselor, precum și promovarea învățării prin experiență. De asemenea, la nivel internațional, cooperarea și crearea de rețele între furnizorii de educație financiară ar permite evidențierea acelor domenii care necesită o atenție sporită, precum și facilitarea schimbului de cele mai bune practici.

Principiul 8: Furnizorii de educație financiară trebuie să evalueze în mod regulat și, dacă este necesar, să actualizeze programele pe care le gestionează pentru ca acestea să fie conforme cu cele mai bune practici din acest domeniu.

Furnizorii de educație financiară ar trebui să includă, în cadrul programelor lor, evaluarea regulată a progreselor înregistrate și a respectării obiectivelor. În cazul în care aceste obiective nu sunt atinse, furnizorii trebuie să aibă în vedere anumite modificări ale programelor lor pentru a le alinia la standardele celor mai buni prestatori din sector.

Comisia invită administrațiile naționale, prestatorii de servicii financiare, organizațiile consumatorilor și celelalte părți interesate să elaboreze strategii naționale de educație financiară, cu programe de educație financiară care să respecte principiile de educație financiară menționate anterior.

6. INIȚIATIVE ȘI ASISTENȚĂ PRACTICĂ PLANIFICATE

În timp ce Comisia consideră că educația financiară ține, în principal, de competența statelor membre, a organizațiilor non-profit și a prestatorilor de servicii financiare, UE poate oferi totuși o asistență practică importantă. Comisia a identificat următoarele inițiative ca fiind prioritare:

- **crearea unei rețele de formatori în domeniul educației financiare** – posibilitățile de a crea rețele și de a învăța din experiență beneficiază de sprijinul multor părți interesate. Pentru a promova aceste activități și pe viitor, Comisia va stabili un grup de experți în educație financiară care să cuprindă reprezentanți ai autorităților statelor membre (inclusiv experți în domeniul educației), prestatori de servicii financiare, organizații ale consumatorilor și alte grupuri, dacă este cazul. Acesta va avea drept scop schimbul și promovarea celor mai bune practici în materie de educație financiară; sprijinirea Comisiei la identificarea problemelor privind punerea în practică a educației financiare; consilierea Comisiei privind modul în care principiile menționate anterior sunt puse în aplicare; urmărirea performanțelor și furnizarea educației financiare, precum și ajutorul acordat pentru evaluarea măsurilor propuse în prezenta comunicare pe parcursul perioadei care se sfârșește în 2010. La începutul anului 2008 vor fi lansate apeluri pentru exprimarea interesului față de această rețea.
- **furnizarea unui ajutor material statelor membre și actorilor din sectorul privat în vederea organizării unor conferințe naționale și regionale privind educația financiară** - majoritatea programelor de educație financiară sunt locale, regionale sau, cel mult, naționale. Prin urmare, activitățile de sensibilizare trebuie să aibă loc cât mai aproape de publicul țintă. Comisia încurajează puternic atât statele membre, cât și actorii din sectorul privat să organizeze asemenea manifestări, și poate acorda acestora un sprijin material. Participarea Comisiei deschide unele perspective pentru crearea de forumuri naționale

privind educația financiară și pentru promovarea inițiativelor existente și a celor mai bune practici la nivel local. Astfel de conferințe permit evocarea și soluționarea, la nivel adecvat, a chestiunilor privind educația financiară.

- **publicarea unei baze de date on-line privind programele de educație financiară și de cercetare în materie financiară în UE** – pe baza rezultatelor studiilor menționate în secțiunea 3.2 de mai sus, Comisia va crea o bază de date on-line privind programele de educație financiară în UE. Aceasta va furniza informații privind proiectele, și anume privind situarea geografică a acestora, subiectele tratate, publicul țintă și coordonatele de contact ale prestatorilor. Această bază de date va regrupa rezultatele studiilor asupra educației financiare și asupra nivelului de cunoștințe în materie financiară în UE. Obiectivul său este facilitarea consultării resurselor în materie de bune practici și de cercetare în acest domeniu. Comisia va lua toate măsurile necesare pentru a se asigura de exactitatea datelor. Pentru a informa publicul cu privire la această bază de date, Comisia va publica în mod regulat un buletin de informare pentru a atrage atenția asupra unor completări noi sau extrem de interesante aduse bazei de date. Aceasta va putea fi consultată începând din 2008.
- **elaborarea unui modul de formare a profesorilor în domeniul financiar** – inițiativa Dolceta s-a dovedit a fi foarte utilă pentru facilitarea predării unor cursuri pentru adulți pe subiecte financiare. Pe această bază, Comisia va începe să elaboreze de la începutul anului 2008 un modul privind educația financiară destinat formării profesorilor. Acest proiect va fi întreprins cu ajutorul pedagogilor și al experților în materie financiară din cadrul rețelei universitare europene de formare continuă. Modulul Dolceta va pune la dispoziția profesorilor din învățământul primar și secundar dosare gata pregătite, care cuprind module de formare în domeniul internetului, pentru a-i încuraja și sprijini pe aceștia în vederea includerii în programul general, pe bază voluntară, a chestiunilor financiare. Toate materialele vor fi adaptate culturilor naționale. În momentul în care acest modul de formare pentru profesori va fi disponibil, echipele naționale de dezvoltare vor participa, în măsura posibilului, la evenimente de formare a profesorilor pentru a promova materialele de formare a consumatorilor și pentru a încuraja profesorii să le utilizeze.

7. URMĂRIRE

Prezenta comunicare face parte din măsurile referitoare la serviciile financiare cu amănuntul prevăzute în raportul Comisiei privind piața unică pentru Europa secolului al XXI-lea, al cărui obiectiv este acela de a face ca europenii să beneficieze mai mult de integrarea piețelor financiare. Lucrările viitoare ale Comisiei în domeniul serviciilor financiare cu amănuntul vor fi, în mare parte, destinate mijloacelor de sprijinire a consumatorilor în a face alegeri avizate. Eforturile în favoarea unei mai bune educații financiare vor constitui un element important al acestor lucrări.

Comisia va continua să supravegheze evoluția diferitelor inițiative evocate în prezenta comunicare pentru a constata dacă acestea se conformează obiectivelor descrise anterior. În plus, aceste inițiative vor face obiectul unei reexaminări complete în anul 2010.